

ΤΙΤΛΟΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

Μηνύματα παιδικών κινουμένων σχεδίων σχετικά με την διατροφική ασφάλεια (food security) και την προστασία του περιβάλλοντος

Messages that TV's cartoon transmit to children about food security and environmental protection

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια: Ματάλα Αντωνία-Λήδα

Εξεταστική Επιτροπή: Ματάλα Αντωνία-Λήδα

Γιαννακούλια Μαίρη

Πολυχρονόπουλος Ευάγγελος

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Περίληψη.....	3
Περίληψη στα Αγγλικά.....	4
Εισαγωγή.....	5

Α΄ μέρος-Θεωρητικό

A.1 Βιβλιογραφική Ανασκόπηση

A.1.1.Ανασκόπηση Ερευνών για τα Μηνύματα των Παιδικών Σειρών σχετικά με το Περιβάλλον.....	6
A.1.2.Διατροφική Ασφάλεια: Ορισμός και Ανασκόπηση Μελετών για τα Μηνύματα που προωθεί η Τηλεόραση στη Νέα Γενιά σχετικά με την Διατροφή.....	11
Σκοπός.....	12

Β΄ μέρος-Ερευνητικό

B.1. Μεθοδολογία Έρευνας.....	13
B.2. Αποτελέσματα Έρευνας.....	15
B.3. Συμπεράσματα.....	18
Βιβλιογραφία.....	20

Παραρτήματα:

Παράρτημα 1: Πίνακες συλλογής και καταγραφής δεδομένων ανά εξετάζουσα μεταβλητή.....	22
Παράρτημα 2: Ερωτηματολόγιο Έρευνας.....	28
Παράρτημα 3: Λίστα Επεισοδίων.....	29

Περίληψη

Στην παρούσα πτυχιακή μελέτη έγινε μια καταγραφή των μηνυμάτων σχετικών με την διατροφική ασφάλεια και την οικολογία αλλά και μια προσπάθεια ανάλυσης περιεχομένου των συγκεκριμένων μηνυμάτων με σκοπό να κατανοήσουμε τις κατευθύνσεις που προωθούνται από τα παιδικά καρτούν για αυτά τα δύο σημαντικά θέματα.

Αφού πραγματοποιήθηκε βιβλιογραφική ανασκόπηση για τα εξεταζόμενα θέματα, προχωρήσαμε σε παρακολούθηση επεισοδίων δημοφιλών παιδικών σειρών με ταυτόχρονη συμπλήρωση ερωτηματολογίου το οποίο μας βοήθησε στη συλλογή πληροφοριών σχετικών με τις υπό εξέταση μεταβλητές. Με την ολοκλήρωση της συλλογής των πληροφοριών χρησιμοποιήθηκε το στατιστικό πακέτο SPSS για την ανάλυση των δεδομένων και την εξαγωγή αξιόπιστων συμπερασμάτων.

Παρατηρήθηκε στατιστικά σημαντικό ποσοστό σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος και την ευημερία των ζώων σε αντίθεση με τα αμελητέα ευρήματα στην κατεύθυνση της διατροφικής ασφάλειας.

Από τα ευρήματα, μπορούμε να συμπεράνουμε το ευχάριστο γεγονός πως προωθείται εκούσια και σχεδιασμένα οικολογική συνείδηση από την πλειοψηφία των παιδικών παραγωγών κάτι το οποίο δυστυχώς δεν συμβαίνει με την διατροφική ασφάλεια όπου απαιτείται πολύ προσπάθεια από τις παραγωγές για να καλυφθεί το χαμένο έδαφος και να καταφέρει να εδραιωθεί ως αξία στις συνειδήσεις των παιδιών.

Summary

This research records the messages that are relevant to food security and ecology but also tries to analyse the content of these messages in order to understand the directions that are being promoted by cartoons to these important issues.

First bibliographic review took place, then we watched episodes of popular cartoon and created a questionnaire to help us collect information about the variables that we study. After, we used the statistical software SPSS in order to analyse the data and to infer reliable conclusions.

We noticed a statistically significant percentage relevant to the environmental protection and welfare of animals in contrast to insignificant findings to the food security's direction.

By the findings, we can infer the pleasant fact that there is an organized ecological conscience promoted by the producers which unfortunately doesn't take place with food security, where much effort is required to catch up and in order to be established as ideal to children.

Εισαγωγή

Τα κινούμενα σχέδια, ως τμήμα των Μ.Μ.Ε., αποτελούν πρωταρχική μέθοδο διαπαιδαγώγησης και ψυχαγωγίας των παιδιών από την προνηπιακή ηλικία, διαμορφώνοντας παράλληλα την συνείδηση των νεαρών παιδιών σε ποικιλία σημαντικών θεμάτων (σεβασμός στον συνάνθρωπο και τα δικαιώματά του, εναντίωση σε κάθε μορφής βία και αδικία, προώθηση κοινού συμφέροντος έναντι ατομικού). Το γεγονός αυτό καθιστά εξαιρετικά υψηλή την ευθύνη των Μ.Μ.Ε.- παραγωγών ώστε να δοθούν υγιείς και σωστές κατευθύνσεις στο νεαρό κοινό αλλά και της Πολιτείας η οποία καλείται να ασκεί αυστηρό και αμερόληπτο έλεγχο σχετικά με τα μεταδιδόμενα μηνύματα.

Ειδικότερα στα θέματα που μελετάμε, θεωρούμε πως θα πρέπει να μεταφέρεται μια ευαισθητοποίηση προς την κατεύθυνση της διατροφικής ασφάλειας αλλά και προς την δημιουργία οικολογικής συνείδησης περιλαμβάνοντας την προστασία των οικοσυστημάτων, την ευημερία ζώων, την προώθηση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας κ.α.

A.1. Βιβλιογραφική Ανασκόπηση

A.1.1. Περιβάλλον

Έχει λάβει χώρα μεγάλο ερευνητικό έργο σχετικά με τον τρόπο που αντιμετωπίζεται το περιβάλλον από τις παιδικές σειρές και αυτό συνέβη με αφορμή την ύπαρξη πολλών και ποικίλων σειρών που ενδιαφέρονται και πραγματεύονται το περιβάλλον. Πιο συγκεκριμένα, ανασκοπούμε τις μελέτες που έχουν γίνει για τα μηνύματα σε παιδικές ταινίες σχετικά με το περιβάλλον, ξεκινώντας από το άρθρο της Dr Todd (Todd, 2002) όπου αναλύει τη σειρά ‘Simpsons’ η οποία παρουσιάζει μια εναλλακτική σκοπιά των κυρίαρχων πολιτιστικών και κοινωνικών προτύπων. Χρησιμοποιεί την κοινωνική σάτιρα και οπτικά επιχειρήματα, αποπνέει ρεαλισμό και απευθύνεται σε ετερογενές ηλικιακά κοινό (Steiger, 1999). Ασκει κριτική στην ανθρωποκεντρική, εγωιστική και άπληστη δραστηριότητα των ανθρώπων εκφράζοντας οικολογικές ανησυχίες, ερχόμενο σε πλήρη ταύτιση με τις κατευθύνσεις που θεωρούμε πως θα πρέπει να ακολουθούν οι συγκεκριμένες σειρές. Το κωμικό πλαίσιο επιστρατεύεται για να αποκαλύψει τις αδυναμίες του κοινωνικοπολιτισμικοοικονομικού συστήματος και την υπαιτιότητα του ανθρώπου για τα κοινωνικά δεινά ανοίγοντας παράλληλα χώρο για διάλογο στις περιθωριοποιημένες ομάδες-μειονότητες της κοινωνίας. Παρόλα αυτά δεν αρκείται στην μονομερή κριτική αλλά εμβαθύνει επικρίνοντας την σιωπηρή συνενοχή του κοινού στην εγκαθίδρυση μη ασφαλών περιβαλλοντικών μεθόδων (Kogen & Wolodarsky, 1990), η οποία συνενοχή πιστεύουμε πως είναι από τις πρωταρχικές αιτίες των περιβαλλοντικών δεινών ενώ ταυτόχρονα μας καλεί να ασκήσουμε αυτοκριτική, να είμαστε ενεργοί πολίτες στοχεύοντας στην αφύπνιση της κοινωνικής σκέψης (Madsen, 1993). Από την αιχμηρή και πνευματώδη θεματολογία της δεν γλυτώνουν ούτε οι γραφειοκρατικοί θεσμοί, τα Μ.Μ.Ε (διαστρέβλωση κοινής γνώμης) και οι διεφθαρμένοι επιστήμονες. Δεν επιλέγει την ανάθεση ευθυνών όπου δεν υπάρχει καμία δυνατότητα κοινωνικής υπέρβασης αλλά προτιμά την συζήτηση για εξεύρεση λύσεων (Korte, 1997), μια άποψη που μας βρίσκει σύμφωνους ως γενικότερη στάση ζωής. Εκθέτει τους κινδύνους όπου ελλοχεύουν στις ανθρωποκεντρικές απόψεις, επικρίνει τις κοινωνικά αποδεκτές πρακτικές για την εκμετάλλευση των ζώων ενώ μέσω του κωμικού πλαισίου προωθεί την κοινωνική αλλαγή και επισημαίνει τις εσφαλμένες αντιλήψεις των ανθρώπων, ενώ παράλληλα το επαναστατικό μήνυμα της σειράς αποτελεί το γεγονός ότι απεικονίζεται η αντικουλτούρα του περιβαλλοντικού ακτιβισμού ως εναλλακτική λύση στον προελαύνοντα ανθρωποκεντρισμό δείχνοντας ,κατά την άποψή μας, ένα διαφορετικό μονοπάτι προσέγγισης του κόσμου. Η ανατρεπτική συμβολική περιβαλλοντική ρητορική του λειτουργεί σαν πολέμιος των πολιτιστικών προτύπων κατανάλωσης τα οποία τείνουν να απαλλάσσουν τις καταστροφικές για το περιβάλλον κοινωνικές πρακτικές ενώ οι αδιάφοροι για τη φύση χαρακτήρες εκφράζουν την κυριαρχούσα

κουλτούρα πως το περιβάλλον έχει μόνο χρηστική αξία αφοσιωμένη στο να εξυπηρετεί αποκλειστικά τους σκοπούς των ανθρώπων, μια πεποίθηση που θεωρούμε πως αποτελεί μια κύρια αιτία των περιβαλλοντικών καταστροφών και των δυσμενών συνεπειών τους. Η ευαισθητοποίηση του κοινού αυξάνεται με τον συνδυασμό εκπαίδευσης και διασκέδασής (υψηλή απήχηση μέσω χιούμορ και animation μορφή) του (Blair, 1996) όπως επίσης αυξάνεται η αποτελεσματικότητα της ‘ποπ’, δημοφιλής κουλτούρας ως μέσο για περιβαλλοντικό σχολιασμό.

Σε ίδιο μήκος κύματος κινείται το άρθρο του Chengcheng, το οποίο επισημαίνει ότι στην animation ταινία που εξετάζει πρωταγωνιστούν αρκούδες με ανθρωπόμορφα χαρακτηριστικά (από συναισθήματα μέχρι τρόπο σκέψης) όπου χρησιμοποιείται η θεωρία καρναβαλιού: αλληλεπιδρούν οι κοινωνικές τάξεις (στην προκειμένη περίπτωση κυρίαρχοι άνθρωποι που εξουσιάζουν τις φιλήσυχες αρκούδες) , παύουν να ισχύουν οι ιεραρχικές διαφορές και περιορισμοί και συγκροτείται ένα μίγμα το οποίο μας υπενθυμίζει τις κοινές ανάγκες για ζωή, φέρνει πιο κοντά τα διαφορετικά είδη (Cavallaro, 2006) και διαγράφει τις ιδεολογίες διακρίσεων μεταξύ ανθρώπινων και μη ανθρώπινων όντων στις οποίες η ανθρωπότητα θεωρεί τον κόσμο ως ένα αντικείμενο κυριότητάς της με μοναδικό σκοπό την ικανοποίηση των επιθυμιών της (Abram, 2010). Καμουφλαρισμένη στην φωνή των tanuki, η ιστορία μας καλεί να αισθανθούμε τις ανησυχίες των ζώων σε παγκόσμιο επίπεδο (μια σωστή και ενδιαφέρουσα κατεύθυνση αρμονίας και συλλογικότητας) ενώ χρησιμοποιείται ένας διφορούμενος τόνος ο οποίος δρα διττά: ούτε εξυψώνει τα περιβαλλοντικά επιτεύγματα της ανθρωπότητας αλλά ούτε και σπλώνει ολοκληρωτικά την ανθρώπινη αναδιάρθρωση του φυσικού κόσμου ενώ η ασάφεια (κωμωδία ή τραγωδία ?) αποτελεί σκόπιμη συγγραφική πρόθεση περιβαλλοντικά φιλικού μηνύματος. Είναι διάχυτη η επιθυμία των δημιουργών να παρουσιάσουν μια φωνή κατανόησης η οποία θα διαπραγματεύεται με τη φύση και θα σέβεται όλες τις πτυχές της, μια μεγάλης σημασίας αντίληψη προκειμένου να επιτευχθεί σταδιακά η δημιουργία πρέπουσας οικολογικής συνείδησης, και όχι να τη δαμάσει, ενώ προς αυτήν την κατεύθυνση κινείται η χρησιμοποίηση των ζώων καθώς τα παιδιά τείνουν να ταυτίζονται, να συμπαθούν και να ‘επικοινωνούν’ με αυτά. Τα ‘tanuki’, όπως ονομάζονται, αποτελούν αντικείμενα καταστολής και εκμετάλλευσης από την ασυδοσία και την κατάχρηση εξουσίας των ανθρώπων ενώ χρησιμοποιούνται οι πολλές αφηγηματικές φωνές ως μέσο πρόκλησης συμπάθειας κοινού για τα tanuki αλλά και να δημιουργήσει προβληματισμούς για την συγκεκριμένη σχέση εξουσίας. Αν και έγινε μια αξιόλογη προσπάθεια έκφρασης οικολογικών ανησυχιών από μη ανθρώπινη σκοπιά (Stafford, 2008) εντούτοις ο ανθρωποκεντρισμός κυριάρχησε αναπόφευκτα. Τέλος, οι λύσεις που προτείνονται είναι η επανεκτίμηση της ανθρώπινης φύσης με παράλληλη αποδοχή του δικαιώματος κάθε οργανισμού στην ευημερία (Shiva, 2006).

Επιπροσθέτως, στο ιδιαίτερο άρθρο της Starosielski τονίζεται πως η απλοποίηση των περιβαλλοντικών θεμάτων μέσω αλληγορικών παραμυθιών σε συνδυασμό με το ότι παρέχεται ‘ζωή’ και χαρακτήρας ηθοποιού στο περιβάλλον (Grundy, 1994)

αποτελούν τεχνικές που κεντρίζουν το ενδιαφέρον των παιδιών και συνεπώς βοηθούν στην εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση τους, δείχνοντας μας πως να πετύχουμε τον σκοπό της δημιουργίας οικολογικής συνείδησης δεν είναι τόσο δύσκολο όσο συχνά παρουσιάζεται. Η πρόκληση συναισθηματικής αντίδρασης (Buchan, 2007) με ταυτόχρονη ισορροπία ρεαλιστικής αισθητικής και φανταστικών εικόνων ωθεί το κοινό σε δράση για αλλαγή. Στην αντίπερα όχθη, μειονεκτήματα υπάρχουν όπως η προώθηση αντιφάσεων (όπως το παράδοξο 'κατανάλωνε και συντήρησε'), η πεποίθηση πως τα πολύπλοκα, μεγάλα προβλήματα λύνονται με απλοϊκές λύσεις και η φιλελεύθερη περιβαλλοντική ηθική με λίγη ουσία στην αποφυγή περιβαλλοντικών καταστροφών (King, 1994), η αδυναμία εξεύρεσης συλλογικών και εφικτών λύσεων και μονοπατιών καθοδήγησης (Coward, 1990), η έλλειψη ποικιλίας περιβαλλοντικών θεμάτων, η κυριαρχία του ατομικισμού και στοιχείων υπερβολής που ταλανίζουν την αξιοπιστία του animation ως μέσου μετάδοσης γνώσης (και ταυτόχρονα ενισχύουν την θέση ακαδημαϊκών κύκλων ότι δεν αποτελεί αξιόλογο μέσο), η αποτυχία προσέλκυσης των υπευθύνων της χάραξης κεντρικής περιβαλλοντικής πολιτικής, η χρήση της 'πράσινης' προπαγάνδας που οδηγεί το παιδί στην ιδεολογική σκέψη αντί για επιστημονική ή ορθολογική (Muir, 1993) και στην ενίσχυση ηγεμονικών αντιλήψεων (π.χ. για φύλο, φυλή) και η ενίοτε σκόπιμη διαστρέβλωση της πραγματικότητας προς όφελος πολυεθνικών εταιριών σε αντίθεση με τη δεκαετία του '80 οπότε το animation ασκούσε δριμύ κριτική στην ανεξέλεγκτη εκβιομηχάνιση και την μόλυνση των μοντέρνων κοινωνιών.

Μια συγγενής προσέγγιση αποτελεί η έρευνα της King η οποία αναφέρει ότι στην παιδική σειρά κινουμένων σχεδίων που μελετάται, ο κεντρικός ήρωας (Captain Planet) αντιμετωπίζει περιβαλλοντικά ζητήματα με την βοήθεια των Planeteers οπότε και συνασπίζονται όταν απαιτείται. Επιχειρεί να ενστερνιστεί μια παγκόσμια περιβαλλοντική συνείδηση (TBS Productions, 1990), (5 ήρωες από 5 διαφορετικές χώρες), προάγει την συλλογικότητα μέσω της ένωσης των καλοπροαίρετων δυνάμεων για καλύτερα αποτελέσματα ενώ τονίζεται και η προσωπική ευθύνη με τους ενήλικες να μπορούν (αλλά να μην θέλουν ή ξέρουν) να δράσουν και τα παιδιά να μαθαίνουν (από τον Captain America) να πράττουν αλλά να μην έχουν ακόμα την δυναμική γι' αυτό. Από την άλλη μεριά παρουσιάζονται μη ρεαλιστικοί τρόποι δράσης και η αντίληψη πως ο super hero μπορεί και οι απλοί άνθρωποι όχι, γεγονότα που δεν συμβάλλουν στην επιθυμητή κατεύθυνση. Επίσης, προωθείται το φιλελεύθερο παράδοξο της ταυτόχρονης συντήρησης και κατανάλωσης: μέσω του κεντρικού ήρωα, ο οποίος αποτελεί σύμβολο μιας αντιφατικής περιβαλλοντικής ηθικής οπότε συμβάλλει στην βελτίωση του περιβάλλοντος με την διατήρηση, όμως, των υφιστάμενων κοινωνικών σχέσεων ή επίσης εκκολάπτοντας περιβαλλοντική διαπαιδαγώγηση σε συνδυασμό με πρακτικές marketing συλλογικής μάζας (Haraway, 1992). Μία άλλη πτυχή του παραδόξου αποτελεί το γεγονός πως τα παιδιά διδάσκονται για πολύπλοκα προβλήματα που δύναται να λυθούν ατομικά και εύκολα. Ακόμη, είναι ορατή η διάχυση υπαιτιότητας με σκοπό την απόκρυψη των κυρίων υπευθύνων (πολιτεία-πολυεθνικές εταιρίες) με την πραγματική λαϊκή κουλτούρα να υποσκάπτεται μέσω προσπάθεια μαζοποίησης και εκβιομηχάνισης της. Παράλληλα,

συμβάλλει και η TV με την υπονόμηση των σοβαρών θεμάτων μέσω ‘λαμπερής’, γρήγορης αφήγησης και καπηλεύοντας παραδοσιακούς ρόλους στην οικογένεια και στην κοινωνία μέσω σύγχυσης των γενεών (παιδικότητα ενηλίκων-‘ενηλικότητα’ παιδιών) ενώ προσπαθεί να δημιουργήσει παθητικούς και άβουλους καταναλωτές-θεατές (Kinder, 1991). Γενικότερα, τα κινούμενα σχέδια χρησιμοποιούνται για προσέλκυση παιδικών προϊόντων (με τους νόμους να μην εφαρμόζονται στην πλειοψηφία των περιπτώσεων), πλήρως συνυφασμένα με την λογική του καπιταλιστικού συστήματος για καταβρόχθιση παγκόσμιων περιβαλλοντικών πόρων (με ταυτόχρονη αδιαφορία για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας που θα μπορούσαν να δώσουν υγιείς και ασφαλείς λύσεις στην κατεύθυνση της οικολογίας) και αναπαραγωγή κατάφορων κοινωνικών αδικιών με τον κάθε είδους πόρο να παρουσιάζεται ως παθητική αποθήκη και να παραλληλίζεται με το θηλυκό που χρειάζεται ένα αρσενικό για να διατηρήσει (και τελικά να εκμεταλλευτεί) τους θησαυρούς της με τις ευθύνες τελικά να επιρρίπτονται όχι στην άγνοια, αλλά στην ανθρώπινη απληστία που γέννησε την φιλελεύθερη περιβαλλοντική πολιτική. Η λύση για την αντιμετώπιση της περιβαλλοντικής κρίσης είναι η αναθεώρηση της σχέσης ανθρώπου-φύσης (Orenstein & Diamond, 1990) και η υπεύθυνη επιχειρηματικότητα έναντι της ιδιοτελούς κερδοσκοπικής.

Στο βιβλίο του David επισημαίνεται ότι δεδομένου πως οι ταινίες κινουμένων σχεδίων της Disney είναι ένα σημαντικό ποσοστό της τηλεοπτικής εμπειρίας πολλών παιδιών παγκοσμίως, τα μηνύματα ταινιών όπως το ‘Bambi’, "Το Βιβλίο της Ζούγκλας", "Pocahontas", και "Η Πεντάμορφη και το Τέρας" μεταφέρουν ότι ο φυσικός κόσμος είναι ζωτικής σημασίας σήμερα περισσότερο ποτέ, μια σπουδαία μεταδιδόμενη διαχρονική αξία. Η μελέτη του Whitley εξετάζει μια σειρά από ταινίες κινουμένων σχεδίων της Disney μεγάλου εύρους, στις οποίες οι εικόνες της άγριας φύσης είναι μια κεντρική πτυχή της αφήγησης. Ο Whitley αμφισβητεί την άποψη ότι ο συναισθηματισμός της Disney αποτρέπει το κοινό απ' το να αναπτύξει μια κριτική συνείδηση σχετικά με περιβαλλοντικά ζητήματα με τα συγκεκριμένα φιλμ να αποκαλούνται εξέγερση κατά της πνευματικής στασιμότητας. Αντίθετα, υποστηρίζει ότι οι ταινίες μπορούν και εκφράζουν τις αμφιβολίες και τις εντάσεις που κρύβονται κάτω από τις διαχρονικές κυρίαρχες αξίες. Η κύρια πολιτική ρητορική της Δύσης για το περιβάλλον περιλαμβάνει ορθολογιστικούς στόχους (π.χ. βιωσιμότητα) οι οποίοι δύνανται να επιφέρουν μικρές αλλαγές σε νοοτροπία και τρόπο ζωής, άρτια συνυφασμένες με τους κανόνες της οικονομικής ανάπτυξης και παραγωγικότητας με την τεχνολογία να θεωρείται ο κύριος πόρος εξάλειψης της παγκόσμιας κρίσης. Οι πολέμιοι αυτής της θεωρίας ισχυρίζονται ότι απαιτείται πλήρης επανάσταση του συστήματος αξιών που διέπει τις ζωές μας, μια εκπολιτιστική αρένα συζήτησης και εξερεύνησης σοβαρών θεμάτων (ριζοσπαστική προσέγγιση προς τις επιθυμητές οδούς) και όχι νέες πράσινες τεχνολογίες με μικρές προσαρμογές στα καταναλωτικά πρότυπα που χρησιμοποιούν απλή μετάδοση ιδεολογιών και αποτελούν τροχοπέδη στην κριτική σκέψη (Bonnnett, 2004). Ο Whitley ερευνά τον τρόπο με τον οποίο οι εικόνες της φύσης μεσολαβούν στα κινούμενα σχέδια της Disney στο να παραχθεί μεγαλύτερη κατανόηση του ρόλου της λαϊκής τέχνης στην διαμόρφωση

συναισθημάτων και ιδεών που είναι κεντρικής σημασίας για τη σύγχρονη εμπειρία με την ιδανική αλληλεξάρτηση ανθρώπων-φύσης να αποτελεί τον απώτερο σκοπό. Η δημιουργία χαρακτήρων γοητευτικών, επιδέξιων, έξυπνων και αστείων με ικανότητες να ‘αγγίζουν’ το κοινό κατηγορήθηκε ακόμα και από ακαδημαϊκούς κύκλους, για έλλειψη γνησιότητας, προσπάθεια κολακείας του κοινού και για δυσχέρεια ανάπτυξης πιο στοχαστικών, δύσκολων μορφών animation. Η χρήση της φύσης ως χαριτωμένη, μη ρεαλιστική μορφή (εξάλειψη θηρευτών, γενικότερη επικρατούσα αθωότητα) από τη μία δημιουργεί ισχυρή συμπάθεια μεταξύ θεατή περιβάλλοντος με δέσιμο αφοσίωσης, ωστόσο από την άλλη δεν προάγει ην ακεραιότητα και την διαφορετικότητα του φυσικού κόσμου. Η αυξημένη ποιότητα ρεαλισμού σε συνδυασμό με τις συμβολικές αναφορές βοηθούν στην ενασχόληση του θεατή με κρίσιμες πολιτιστικές ανησυχίες (Giroux, 2004) ενώ οι καλλιτεχνικές επιλογές των δημιουργών, παρά την απλή πλοκή, σχετίζουν έντεχνα το έργο με ιδέες και πολύπλευρες αντιλήψεις, προσφέροντας δηλαδή τροφή για σκέψη και αφύπνιση του κοινού.

Τέλος, σε αντίστοιχο μήκος κύματος κινούνται και τα συμπεράσματα του Muir S. στο άρθρο του όπου παρατηρούνται εμφανείς αντιφάσεις (π.χ. στα επεισόδια υπέρ της διατήρησης των πόρων και κατά της βιομηχανοποίησης ωστόσο στις επερχόμενες διαφιμύσεις ενθάρρυνση για άμετρη κατανάλωση) και επικρότηση ομαδικής δουλειάς με ταυτόχρονη παραίτηση της προσωπικής ευθύνης. Η επιστημονική κοινότητα τάσσεται υπέρ τέτοιων προσπαθειών και προσεγγίσεων, διαφωνεί όμως με την απλούστευση και το τεχνητό πλαίσιο τηλεοπτικής ‘προσπάθειας’ αντί για ισοροπημένη περιβαλλοντική πολιτική και ορθολογιστική συζήτηση κρίσιμων θεμάτων.

A.1.2. Διατροφική Ασφάλεια

Καταρχήν, θεωρούμε αναγκαίο να ορίσουμε αυτήν την ιδιαίτερη και πολύπλοκη έννοια, ‘food security’ η οποία και βρίσκεται υπό μελέτη: Διατροφική Ασφάλεια (food security) σημαίνει πως όλοι οι άνθρωποι ανά πάσα στιγμή έχουν σωματική και οικονομική πρόσβαση σε επαρκείς ποσότητες ασφαλών, θρεπτικά ολοκληρωμένων και πολιτισμικά κατάλληλων τροφίμων (WHO 2004).

Η ‘food security’ στο animation δεν έχει καταγραφεί και αναλυθεί σε μεγάλο βαθμό, οπότε η αντίστοιχη βιβλιογραφία εμφανίζεται αρκετά περιορισμένη και αποσπασματική. Ωστόσο αποτελεί για τους ερευνητές ένα αξιόλογο μελλοντικό πεδίο έρευνας, ικανό να δώσει απαντήσεις για το τόσο σημαντικό θέμα που εξετάζουμε.

Ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι ερευνητικές μελέτες για τα μηνύματα που περνάει η τηλεόραση και τα προγράμματα της στους νέους σχετικά με την διατροφή όπως των Lawrie, Sullivan, όπου εξάγονται τα συμπεράσματα πως η απεικόνιση σωματικών στερεοτύπων εμφανίζονται σε μεγαλύτερο ποσοστό (8,7 ανά video) στα παιδικά video συγκριτικά με τα παιδικά βιβλία (2,8 ανά βιβλίο) ενώ παράλληλα τα video τείνουν να προάγουν την σωματική ελκυστικότητα (72% έναντι 10% των βιβλίων). Η αυξημένη έκθεση στα M.M.E. παρουσιάζει θετική συσχέτιση με ανικανοποίηση για την εικόνα σώματος (Sands & Wardle, 2003) και με την υιοθέτηση ανθυγιεινών διατροφικών συμπεριφορών, μέχρι και purging behaviour: εκούσια πρόκληση εμέτου, χρήση καθαρτικών-διουρητικών (αρνητική κατεύθυνση της ‘food security’) και ευνοεί συνεπώς την ανάπτυξη συμπτωμάτων διατροφικών διαταραχών (Utter, Neumark-Sztainer, Wall, & Story, 2003). Οι νέοι αντιλαμβάνονται τις εικόνες των media για αληθινές (αντί για τεχνητές, ακόμα και από την παιδική ηλικία όπου πχ. η Barbie λιποβαρής και ο Ken υπερβολικά μυώδης με χαμηλό ποσοστό λίπους, μη ρεαλιστικά ποσοστά που δυστυχώς εσωτερικεύονται) και συνδέουν θετικά γνωρίσματα (ελκυστικότητα, καλοσύνη, ευφύια, κοινωνική αποδοχή) με λεπτό ή μεσαίο μέγεθος σώματος σε ποσοστό της τάξης του 75% και αρνητικά χαρακτηριστικά (ανελκυστικότητα, τεμπελιά, ανηθικότητα, χαμηλό IQ) με μεγάλο και παχύ μέγεθος σώματος αντίστοιχα, ενώ χαρακτηριστικά δεν έχει υπάρξει ποτέ έλξη μεταξύ λεπτού και παχύσαρκου χαρακτήρα (μοναδική εξαίρεση ‘η πεντάμορφη και το τέρας’). Οι αλλαγές που θα έπρεπε να γίνουν στο περιεχόμενο των media περιλαμβάνουν την απεικόνιση πιο ρεαλιστικών προτύπων αλλά και όλων των τύπων σώματος χωρίς προκατειλημμένη συσχέτιση με χαρακτηριστικά ενώ παράλληλα τα M.M.E. μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως αρωγοί για επιμόρφωση και υποστήριξη υγιεινών διατροφικών προτύπων.

Σκοπός

Στην παρούσα πτυχιακή μελέτη συλλέγουμε και καταγράφουμε τα μεταδιδόμενα μηνύματα δημοφιλών κινουμένων σχεδίων σχετικά με τη διατροφική ασφάλεια και το περιβάλλον, με σκοπό την ανάλυση του περιεχομένου των συγκεκριμένων μηνυμάτων και την εξαγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων.

B.1. Μεθοδολογία Έρευνας

Πρωτίστως, έπρεπε να φέρουμε εις πέρας την βιβλιογραφική ανασκόπηση, δηλαδή να αναζητήσουμε χρήσιμο υλικό (άρθρα, βιβλία, έρευνες κ.α.) σχετικό με το αντικείμενο της μελέτης μας σε επιστημονικές βιβλιοθήκες (pubmed, hua, Εθνικό Αρχείο Ηλεκτρονικών Διατριβών κ.α.) όπου και σημειώθηκαν τα ενδιαφέροντα για εμάς τμήματα συνοδευόμενα από τις πηγές τους. Στη συνέχεια, αλιεύτηκαν οι χρήσιμες για την συγκεκριμένη πτυχιακή μελέτη πληροφορίες όπου και παρουσιάστηκαν.

Στο ερευνητικό κομμάτι που ακολούθησε, παρακολούθησαμε δείγμα το οποίο αποτελούταν από παιδικές σειρές της Ελληνικής τηλεόρασης κατά τις χρονολογίες 2011-2013. Οι σειρές επιλέχθηκαν από την παιδική ζώνη (πληθυσμός αναφοράς είναι τα παιδιά 4-14 ετών) των κυριότερων καναλιών της χώρας με κριτήριο επιλογής τα στοιχεία τηλεθέασης τα οποία συλλέχθηκαν από την εταιρεία Nielsen Audience Measurement για τις τηλεοπτικές αυτές χρονιές. Πιο συγκεκριμένα, επιλέξαμε τις σειρές με Τηλεθέαση Μέσου Λεπτού μεγαλύτερη ή ίση του 9,5% όπου ΤΜΛ% ορίζεται ως το ποσοστό των ατόμων που παρακολούθησαν κατά μέσο όρο σε κάθε λεπτό του προγράμματος, δηλαδή το ποσοστό επί του συνολικού πληθυσμού της υπό εξέταση δημογραφικής κατηγορίας (1.128.606 άτομα), για τις περιόδους 01/10/2011-30/06/2012 και 01/10/2012-30/06/2013. Οι 10 επιλεγθείσες σειρές είναι οι εξής: Ντόρα η μικρή εξερευνήτρια, LazyTown, TeenDays, Μπόμπ ο Σφουγγαράκης, Μπέν 10, Pitchi Pitchi Pitch, Τομ και Τζέρι, Jewelpet, Tutenstein η μικρή μούμια και Οι πιγκουΐνοι της Μαδαγασκάρης με τα αντίστοιχα ΤΜΛ% 9.5, 11.9, 10.7, 12.2, 9.6, 10.7, 9.9, 12.8, 9.8 και 9.9. Τα αντίγραφα των υπό μελέτη σειρών συλλέχθηκαν είτε απευθείας από τα κανάλια της χώρας μέσω του διαδικτύου, είτε από ιδιωτικά καταστήματα ενοικίασης βιντεοταινιών ενώ τα επεισόδια που μελετήθηκαν ανά σειρά είναι 10 (άρα συνολικός αριθμός επεισοδίων υπό παρακολούθηση 100).

Στο σημείο αυτό να διευκρινιστεί ότι το είδος των κινουμένων σχεδίων που μελετήθηκε είναι τα «κλασσικά» animation cartoon που προβάλλονται στην τηλεόραση και στις κινηματογραφικές ταινίες κινουμένων σχεδίων σε συντριπτικό ποσοστό και όχι κάποια από τα υπόλοιπα είδη κινουμένων σχεδίων όπως είναι οι κούκλες πλαστελίνης, το κουκλοθέατρο (puppetanimation) και το pixilationanimation. Επίσης να τονιστεί πως οι υπό εξέταση χαρακτήρες δεν περιλαμβάνουν μόνο ανθρώπινες μορφές αλλά οποιαδήποτε άλλη μορφή ήρωα προβάλλεται στην σειρά είτε αυτή είναι ζώο, αντικείμενο, φάντασμα, νεράιδα ή κάποια άλλη φανταστική μορφή που μιλάει, κινείται και πρωταγωνιστεί στην εκάστοτε σειρά.

Η παρακολούθηση των επεισοδίων συνοδεύτηκε από δημιουργία και συμπλήρωση ερωτηματολογίου για κάθε επεισόδιο με σκοπό την συλλογή και καταγραφή δεδομένων για τις υπό εξέταση μεταβλητές (περιβάλλον και food security), το οποίο

δίνει απαντήσεις στο αν υπάρχουν μεταδιδόμενα μηνύματα (σχόλια ή πράξεις, θετικά ή αρνητικά) για το περιβάλλον και την food security, ποιος πήρε την πρωτοβουλία για αυτά, ποιος ήταν παρών, που έλαβαν χώρα καθώς επίσης και μια γενική σκιαγράφηση του προφίλ του κεντρικού ήρωα της σειράς (χαρακτήρα, ευφυΐα, εμφάνιση, οικονομική και σωματική κατάσταση).

Κατά την διάρκεια της παρακολούθησης των επεισοδίων παρατηρήθηκε υψηλό ποσοστό μεταφερόμενων μηνυμάτων που αναφέρονταν στην προστασία/ευημερία των ζώων οπότε κρίθηκε σκόπιμο η δημιουργία και συμπλήρωση νέου (2^{ου}) ερωτηματολογίου οπού: α) προστέθηκε ως ξεχωριστό υποερώτημα η προστασία/ευημερία των ζώων β) τυποποιήθηκαν οι απαντήσεις του ερωτηματολογίου ούτως ώστε να εφαρμόζον με το στατιστικό πακέτο το οποίο επρόκειτο να χρησιμοποιηθεί για την ανάλυση των δεδομένων.

Με την ολοκλήρωση της καταγραφής και συλλογής των δεδομένων μέσω της συμπλήρωσης των ερωτηματολογίων για κάθε επεισόδιο, χρησιμοποιήθηκε το στατιστικό πακέτο SPSS 13 για την ανάλυση των δεδομένων και την εξαγωγή ασφαλών και αξιόπιστων συμπερασμάτων σχετικών με το αντικείμενο της μελέτης μας (μηνύματα παιδικών κινουμένων σχεδίων για την food security και την προστασία του περιβάλλοντος).

B.2. Αποτελέσματα Έρευνας

Ξεκινώντας από μια βασική παράμετρο, την συχνότητα εμφάνισης μηνυμάτων/πράξεων για τις εξεταζόμενες μεταβλητές, παρατηρήθηκε αξιοσημείωτο ποσοστό για τις μεταβλητές: προστασία περιβάλλοντος και ευημερία ζώων (23% και 19% αντίστοιχα) σε αντίθεση με την τρίτη μεταβλητή (διατροφική ασφάλεια) όπου τα ποσοστά της κυμάνθηκαν σε πολύ χαμηλά επίπεδα της τάξεως του 3%.

Ένα ακόμη ενδιαφέρον εύρημα της έρευνας είναι πως από τα σχόλια/πράξεις σχετικά με το περιβάλλον και τα ζώα, το σημαντικό ποσοστό του 13% και 16% (αντίστοιχα) των συγκεκριμένων σχολίων/πράξεων κινούνται στην αρνητική κατεύθυνση της προστασίας του περιβάλλοντος και της ευημερίας των ζώων.

Επιπροσθέτως, αναλύοντας τον τόπο που έλαβαν χώρα οι συγκεκριμένες πράξεις και σχόλια, παρατηρήθηκε πως η συντριπτική πλειοψηφία αυτών (55%) παρουσιάστηκαν στην εξοχή, ακολουθούν τα 'λοιπά' μέρη και το σπίτι με 24% και 21% αντίστοιχα, ενώ μέρη όπως το σχολείο, το εστιατόριο και ο εργασιακός χώρος βρίσκονται σε πολύ χαμηλά ποσοστά εμφάνισης (3%).

Πίνακας τόπου εμφάνισης συμπεριφοράς

	Συχνότητα	τοις εκατό	έγκυρο τοις εκατό	συγκεντρωτικό τοις εκατό
σπίτι	7	7,0	18,9	18,9
εργασιακός χώρος	1	1,0	2,7	21,6
έγκυρο εξοχή	20	20,0	54,1	75,7
άλλα	9	9,0	24,3	100,0
σύνολο	37	37,0	100,0	
απών	63	63,0		
σύνολο	100	100,0		

Παρόντες σε όλες τις εκδηλώσεις των υπό εξέταση σχολίων/πράξεων βρίσκονται οι κύριοι χαρακτήρες των σειρών ενώ οι υπόλοιποι (δευτερεύοντες) χαρακτήρες εμφανίζονται σε ποσοστό της τάξεως του 65% ενώ την πρωτοβουλία εμφάνισης των συγκεκριμένων σχολίων/πράξεων πήραν σε πλειοψηφικό ποσοστό οι κύριοι χαρακτήρες (55%), ακολουθεί η 'έξωγενής πηγή' με 27%, και υπολείπονται αισθητά η συνεργασία κυρίων-δευτερευόντων χαρακτήρων (11%) και οι υπόλοιποι (δευτερεύοντες) χαρακτήρες με 8%.

Πίνακας παρουσίας στην συμπεριφορά

	Συχνό τητα	τοις εκατό	έγκυρο τοις εκατό	συγκεντρωτικό τοις εκατό
κύριος χαρακτήρας/χαρακτήρες	13	13,0	35,1	35,1
έγκυρο και οι δύο	24	24,0	64,9	100,0
σύνολο	37	37,0	100,0	
απών	63	63,0		
σύνολο	100	100,0		

Πίνακας πρωτοβουλίας για την συμπεριφορά

	Συχνό τητα	τοις εκατό	έγκυρο τοις εκατό	συγκεντρωτικό τοις εκατό
κύριος χαρακτήρας/χαρακτήρες	20	20,0	54,1	54,1
έγκυρο υπόλοιποι χαρακτήρες	3	3,0	8,1	62,2
και οι δύο	4	4,0	10,8	73,0
άλλη εξωγενής πηγή	10	10,0	27,0	100,0
σύνολο	37	37,0	100,0	
απών	63	63,0		
σύνολο	100	100,0		

Ακόμη, εξετάζοντας τον τρόπο μετάδοσης της συμπεριφοράς, παρατηρήθηκε μια ισορροπία στην εμφάνιση θεωρητικών (σχόλια π.χ. η 'Ντόρα λατρεύει τον ήλιο και την γαλήνη της θάλασσας') και πρακτικών (πράξεις π.χ. 'ο Σπάρτακος πότισε τα φυτά') συμπεριφορών.

Αναλύοντας το είδος των αναφορών, διαπιστώθηκε μια ισχυρή τάση θαυμασμού (π.χ. 'τι όμορφος και ευχάριστος που είναι ο ήλιος' και 'αχ τι γλυκό που είναι το ψαράκι') και προστασίας του περιβάλλοντος και των ζώων (π.χ. ο Τομ και ο Τζέρι δυσανασχετούν με τα απορρίμματα που βρίσκονται στην παραλία ενώ η Γκουέν βοήθησε ένα ψάρι να ζήσει ελεύθερο πετώντας το πάλι πίσω στη θάλασσα) με παράλληλη έκφραση εκτίμησης για τις ευεργετικές επιδράσεις του (π.χ. η μούμια εξυμνεί τον Νείλο ως καταπραυντικό και χαλαρωτικό) ενώ αξίζει να αναφερθεί το γεγονός πως χρησιμοποιήθηκε εσκεμμένα από τις παραγωγές η εξοχή ως μεγάλο τμήμα των επεισοδίων για να προωθηθούν οι συγκεκριμένες κατευθύνσεις. Αντιθέτως, κάτι ανάλογο δεν παρατηρήθηκε προς την κατεύθυνση της διατροφικής ασφάλειας όπου είχαμε πολύ χαμηλά ποσοστά σχόλιων/αναφορών (μόλις 3%) και καμία εμφανή ή σχεδιασμένη τάση προς την συγκεκριμένη σπουδαία ανθρωπιστική αξία.

Τέλος, εξετάζοντας το είδος των σχόλιων, παρατηρήθηκε μια ενδιαφέρουσα προσπάθεια συνένωσης και αφομοίωσης παραδοσιακών περιβαλλοντικών αξιών (π.χ. προστασία φύσης) με σύγχρονες ανησυχίες (π.χ. υπερθέρμανση πλανήτη) ώστε να ενημερωθεί το κοινό για τις καινούριες απειλές και να αντιληφθεί την σπουδαιότητα δημιουργίας κοινού μετώπου απέναντι στις περιβαλλοντικές απειλές.

B.3. Συμπεράσματα

Είναι προφανές ότι υπάρχει οργανωμένη στρατηγική οικολογίας (προστασία περιβάλλοντος και ευημερία ζώων) από τις παραγωγές, γεγονός ευχάριστο, ωστόσο με εμφανή περιθώρια για αύξηση της συχνότητας (σημαντικό το 20% αλλά έχει την δυνατότητα να μεγαλώσει). Δυστυχώς κάτι αντίστοιχο δεν συμβαίνει με το θέμα της διατροφικής ασφάλειας όπου παρατηρείται πλήρης απουσία πολιτικής για το θέμα της και συνεπώς απαιτείται προσπάθεια και σχεδιασμός κεντρικής πολιτικής προς αυτήν την κατεύθυνση ώστε σταδιακά να εφαρμοστεί και σε βάθος χρόνου να σταθεροποιηθεί ώστε να ‘περάσει’ στα παιδιά και να γαλουχηθούν με μια τόσο σημαντική ανθρωπιστική αξία. Επίσης, υπάρχει μικρό αλλά όχι αμελητέο ποσοστό αρνητικής κατεύθυνσης σε περιβάλλον και ζώα, πιθανόν αναγκαίο για την εξέλιξη της πλοκής της σειράς ή συνήθως παρουσιάζεται από τον ‘κακό’ της σειράς ώστε να υπάρξει σύνδεση και μεταφορά των αρνητικών συναισθημάτων που υπάρχουν προς τον συγκεκριμένο χαρακτήρα στη λανθασμένη συμπεριφορά του οπότε και μετατρέπεται σε θετική κατεύθυνση.

Αναφορικά με τον τόπο όπου λαμβάνει χώρα η εκάστοτε συμπεριφορά, είναι λογικό να πλειοψηφεί η εξοχή ως τόπος εκδήλωσης των συμπεριφορών που εξετάζουμε καθώς είναι το μέρος όπου εμφανίζονται και ευδοκιμούν οι υπό εξέταση μεταβλητές (περιβάλλον και ζώα) ενώ παράλληλα αποτελεί χρονικά μεγάλο τμήμα του κάθε επεισοδίου. Το σπίτι, επίσης αποτελώντας υψηλό χρονικά κομμάτι του κάθε επεισοδίου αλλά και μέρος όπου συγκεντρώνεται η παρέα και συζητά (συνεπώς σχολιάζει) ακολουθεί αναμενόμενα, ενώ υπολείπονται αισθητά μέρη όπως το σχολείο και το εστιατόριο αφού απουσιάζει εντελώς η ύπαρξη πολιτικής για την διατροφική ασφάλεια.

Σε κάθε αναφορά που μελετάμε είναι παρόντες οι κύριοι χαρακτήρες και αυτό συμβαίνει φυσιολογικά καθώς συμμετέχουν στο μεγαλύτερο μέρος του έργου, η πλοκή κινείται και δημιουργείται γύρω από αυτούς (όντας πρωταγωνιστές) ενώ θεωρούμε πως επιδιώκεται από την παραγωγή μια σύνδεση μεταξύ καλού χαρακτήρα και καλής πράξης που αυτός πραγματοποιεί. Σε παρόμοιο μήκος κύματος κινούνται και οι υπόλοιποι χαρακτήρες, οι οποίοι λόγω του δευτερεύοντος ρόλου τους εμφανίζονται στα 2/3 (65%) των εξεταζόμενων μεταβλητών ενώ επίσης κ εδώ παρατηρείται η σύνδεση που διαπιστώσαμε στους κύριους χαρακτήρες.

Την πρωτοβουλία δράσης, πάνω από τις μισές περιπτώσεις (55%) ανέλαβαν οι κύριοι πρωταγωνιστές και αυτό συνέβη αφενός γιατί αποτελούν το μεγαλύτερο τμήμα του επεισοδίου (άρα είναι επόμενο να συμμετέχουν στις περισσότερες ‘δράσεις’ αυτού), αφετέρου θεωρούμε πως η παραγωγή θέλησε να εκμεταλλευτεί την σχέση συμπάθειας και θαυμασμού που υπάρχει μεταξύ θεατών και πρωταγωνιστών ούτως ώστε με τις πράξεις/σχόλια των τελευταίων να αφυπνιστούν και να παρακινηθούν τα νεαρά παιδιά (τηλεθεατές) σε δράσεις προς τις κατευθύνσεις που μελετάμε, ενώ 1

στις 4 πρωτοβουλίες λήφθηκαν από εξωγενή πηγή του έργου, κάποιον μη ήρωα, το οποίο έγινε για να προωθηθεί η σημαντική πεποίθηση πως ο απλός, καθημερινός άνθρωπος μπορεί να συμβάλλει αποφασιστικά στην προστασία του περιβάλλοντος.

Επιπροσθέτως, παρατηρείται μια ισορροπία μεταξύ θεωρητικών και πρακτικών συμπεριφορών (σχόλια και πράξεις) όπου οι ήρωες δεν αρκούνται στην απαθή κριτική αλλά προχωρούν στην πράξη θετικών συμπεριφορών προωθώντας έτσι την ευαισθητοποίηση και την κινητοποίηση του κοινού και δείχνοντας παράλληλα πως ο καθένας μας μπορεί να διαδραματίσει ενεργό και ουσιαστικό ρόλο στις κατευθύνσεις της διατροφικής ασφάλειας και της οικολογίας ενώ ο συνδυασμός των αισθήσεων που εξιτάρονται (όραση και ακοή μέσω πράξεων και σχολίων αντίστοιχα) αυξάνει την ενίσχυση των προωθούμενων αξιών κ ιδεών.

Ακόμη, μπορούμε να διαπιστώσουμε ομοιότητες στα ευρήματα της συγκεκριμένης έρευνας και παλαιότερων όπως ο σεβασμός στον συνάνθρωπο και τα δικαιώματά του, η εναντίωση σε κάθε μορφής βία και αδικία, η προώθηση του κοινού συμφέροντος έναντι του ατομικού. Ειδικότερα, στα εξεταζόμενα θέματα παρατηρείται σύμπτωση των μελετών ως προς την δημιουργία οικολογικής συνείδησης περιλαμβάνοντας την προστασία των οικοσυστημάτων, την ευημερία ζώων και την προώθηση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, όπως δυστυχώς σύμπτωση παρατηρήθηκε και στην απουσία κινήσεων ευαισθητοποίησης προς την κατεύθυνση της διατροφικής ασφάλειας. Ενδιαφέρον και χρησιμότητα για μελλοντικές έρευνες θα παρουσίαζε η παρακολούθηση της εξέλιξης της αντιμετώπισης της διατροφικής ασφάλειας από τις τηλεοπτικές παραγωγές στο μέλλον όπως και η πορεία δημιουργίας της οικολογικής συνείδησης με περαιτέρω βήματα να είναι εφικτά (αύξηση συχνότητας εμφάνισης πράξεων/σχολίων και ενασχόληση με μεγαλύτερη ποικιλία θεμάτων π.χ. πυρηνική ενέργεια, αειφόρος ανάπτυξη).

Βιβλιογραφία:

- Ábram, D. (2010) *Becoming Animal: An Earthly Cosmology*, New York: Pantheon Books.
- Blair, J. (1996). *The possibility and actuality of visual arguments*. Bonnett, A. (2004). *The Idea of the West: Politics, Culture and History*. Hampshire: Palgrave Macmillian.
- Buchan, S. (2007). *Animated Worlds*. Eastleigh: John Libbey.
- Cavallaro, D. (2006). *The Anime Art of Hayao Miyazaki*. North Carolina: Mc Farland & Company.
- Coward, R. (1990). *Greening the child. New Statesman and Society* . Fouts, G., & Burggraf, K. (2000). Television situation comedies:Female weight, male negative comments and audience reactions. In *Sex Roles* (pp. 925-932)
- Girroux, H. (2004). Cultural Studies and the Politics of Public Pedagogy: Making the Political More Pedagogical. Στο *Parallax* (σσ. p. 73-89).
- Grundy, S. (1994). *'Captaining' the planet: A semiotic analysis of environmental animation*. University of Leicester: Centre for Mass Communication Research.
- Haraway, D. (1992). *"The Promises of Monsters: A Regenerative Politics for Inappropriate/d Others"*. New York: Routledge.
- Kinder, M. (1991). *Playing with Power in Movies, Television and Video Games*. Berkeley: University of California Press.
- Kogen, J., & Wolodarsky, W. (1990, January 21). Homer's odyssey. Korte, D. (1997). The Simpsons as quality television .
- Kurtis, E. (2005). Eating Weight Disord. 107-116.
- Madsen, A. (1993). *The comic frame as a corrective to bureaucratization: A dramatic perspective on argumentation*.
- Muir, S. (1993, November 22). Visual argument for social ends: 'Captain Planet' and the integration of environmental values'. Miami Beach, Florida.
- Orenstein, G. F., & Diamond. (1990). *Reweaving the World: The Emergence of Ecofeminsm*. San Francisco: Sierra Club Books.
- Sands, E., & Wardle, J. (2003). Internalization of ideal body shapes in 9–12-year-old girls. *International Journal of Eating Disorders*.
- Shiva, V. (2006). *Earth Democracy*. Maryland: Rowman & Littlefield Publishers.
- Stafford, J. (2008). *Pom Poko*.
- Steiger, G. (1999). *The Simpsons-funny or more?*
- TBS Productions, I. a. (1990). *Captain Planet and the Planeteers: The Power is Yours*. Atlanta & New York.
- Todd A.M., (2002). Prime-time subversion: The environmental rhetoric of the Simpsons
- Utter, F., Neumark-Sztainer, D., Wall, M., & Story, M. (2003). In *Reading magazines articles about dieting and associated weight control behaviours among adolescents* (pp. 32,78-82). *Journal of Adolescent Health* .
- Wertheim, , E., Paxton, S., Schultz, H., & Muir, S. (1997). Why do adolescent girls watch their weight? An interview study examining sociocultural pressures to be thin. *Journal of Psychosomatic Research*.
- WHO , (2004) Definitions

Wyler, R. J., O'Guinn, T., & Shrum, L. (1998). The effects of television consumption on social perceptions: The use of priming procedures to investigate psychological processes. In *Consumer Research* (pp. 447-458)

Παραρτήματα :

Παράρτημα 1: Πίνακες συλλογής και καταγραφής δεδομένων
ανά εξετάζουσα μεταβλητή

Διατροφική Ασφάλεια :

1.σειρά: Οι πιγκουίνοι της Μαδαγασκάρης , επεισόδιο (26) ‘Τα Χριστούγεννα’ : Οι πιγκουίνοι μοιράζονται το Χριστουγεννιάτικο γεύμα τους με μια πολική αρκούδα που κρυώνει, είναι μόνη και πεινασμένη.
2.σειρά: Tutenstein, η μικρή μούμια , επεισόδιο (49) ‘Εμπειρία Θανάτου’ : Η μούμια και η μαμά της Κλειούς προσφέρουν στην άρρωστη Κλειώ γάλα και σούπα.
3. σειρά: Ben 10 , επεισόδιο (51) : Ο παππούς είναι σε κάποιο εστιατόριο και τρώει σαλάτα με κατσαρίδες. Η Gouen σκέφτεται πως ‘είναι θαύμα που αυτά τα πράγματα δεν τον σκοτώνουν’.

Περιβάλλον :

ΘΕΤΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ/ΠΡΑΞΕΙΣ	ΑΡΝΗΤΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ/ΠΡΑΞΕΙΣ
σειρά : Ντόρα , η μικρή εξερευνήτρια , επεισόδιο 1 : Ο ταύρος Μπένυ λέει ότι λατρεύει τους ήλιους και φυτεύει ήλιους	
	σειρά : Ντόρα , η μικρή εξερευνήτρια , επεισόδιο 2 : Όλοι οι χαρακτήρες γέμισαν το δάσος κομφετί και σερπαντίνες και τα άφησαν εκεί ασυμμάζευτα σαν σκουπίδια
	σειρά : Ντόρα , η μικρή εξερευνήτρια , επεισόδιο 3 : η Ντόρα και η μαϊμού αφήνουν συσκευασίες στο πάτωμα
σειρά : Τομ και Τζέρι επεισόδιο αλμυρή αγριόγατα (14) : Ο Τομ και ο Τζέρι δυσανασχετούν με τα	

απορρίμματα που βρίσκονται στην παραλία	
	σειρά : Τομ και Τζέρι επεισόδιο : Το σκυλόσπιτο (17) Ο Τομ κόβει δέντρα για να πιάσει τον Τζέρι
σειρά : Οι πιγκουίνοι της Μαδαγασκάρης , επεισόδιο : η άγρια ενυδρίδα (23) Η ενυδρίδα θαυμάζει την εξοχή, την φύση	
σειρά : Lazy Town επεισόδιο : καλώς ήρθατε στην πόλη μας(32) Τα παιδιά εξυμνούν και θαυμάζουν τον ήλιο και τον καθαρό αέρα	
σειρά : Lazy Town επεισόδιο : μικρός Σπάρτακος (37) Ο δήμαρχος και η Στέφανι εκθειάζουν τον ήλιο καλλωπίζοντας τον κήπο τους	
σειρά : Tutenstein ,η μικρή μούμια επεισόδιο : ο δυνατός (43) Η Κλειώ πότισε τα φυτά του μουσείου	
σειρά : Tutenstein ,η μικρή μούμια επεισόδιο : στο παρελθόν (46) Η μούμια εξυμνεί τον Νείλο ως καταπραϋντικό και χαλαρωτικό	
σειρά : Tutenstein ,η μικρή μούμια επεισόδιο : η επιστροφή του παιδιού (48) Η μούμια εξυμνεί το περιβάλλον(θάλασσα, ήλιος, γρασίδι) και τις θετικές επιδράσεις του	
σειρά BEN 10 επεισόδιο 52 : “Αν λύσεις αυτή την υπόθεση ίσως μπορέσεις να σώσεις τον πλανήτη σου” λέει ένας εξωγήινος ενώ αργοπεθαίνει στον Ben	
σειρά BEN 10 επεισόδιο 53 : «εκτός από πυρομανής είσαι και κλέφτης» λέει ο σερίφης	
σειρά BEN 10 επεισόδιο 54 : «Απορροφάς ένα κομμάτι τεκτονίτη το πιο πλούσιο στο γαλαξία» λέει ένας «κακός» εξωγήινος στον Kevin-οι εξωγήινοι απειλούν τη γη	
σειρά BEN 10	

<p>επεισόδιο 55 :</p> <p>Ο παππούς εξαφανίστηκε ερευνώντας την μεγάλη συνομοσία των εξωγήινων ενάντια στη Γη</p>	
<p>σειρά BEN 10</p> <p>επεισόδιο 56 :</p> <p>Ο κέβιν λέει: «κρυώνω και είμαι μούσκεμα» και ο Benτ ου απαντάει : «μα φυσικά οι εξωγήινοι θέλουν κρύο και υγρασία για οτιδήποτε κάνουν».(εννοείται η απειλή για τη Γη)</p>	
<p>σειρά BEN 10</p> <p>επεισόδιο 58 :</p> <p>«Αντλεί μάννα από εκατομμύρια ζωντανά πλάσματα γύρω της»- λέει ο ben για την γιαγιά-εξωγήινο</p>	
<p>σειρά BEN 10</p> <p>επεισόδιο 60 :</p> <p>ένας guest star λέει στους εξωγήινους: «είμαστε στο μέλλον και βλέπουμε τη γη μετά από 200 χρόνια. Αν δεν σταματήσει το χρονοτέρας το οποίο γερνάει τα πάντα στο πέρασμα του θα έχει ως αποτέλεσμα την χειρότερη εκδοχή» (οι τηλεθεατές βλέπουν την γη σαν μια λάβα που καίγεται)</p>	
<p>σειρά : Jewelpet</p> <p>επεισόδιο 64 :</p> <p>Η Άκαρι (πρωταγωνίστρια) ποτίζει τα λουλούδια της σχολής και λέει στην φίλη της πως 'έχει πολύ ζέστη και σκέφτηκε πως θα χρειάζονται πότισμα'.</p>	
<p>σειρά : Jewelpet</p> <p>επεισόδιο 67 :</p> <p>Έχει πανσέληνο και η Άκαρι θαυμάζει το φεγγάρι και το όμορφο γεμάτο δένδρα τοπίο της μαγο-χώρας.</p>	
<p>σειρά : Jewelpet</p> <p>επεισόδιο 68 :</p> <p>μια πρωταγωνίστρια η July λέει : «στην χώρα της μαγείας όλα προστατεύονται από τα μαγικά της ladyjewellina και για αυτό όλα είναι τόσο όμορφα». (ο θεατής παράλληλα βλέπει δάση, βουνά, ανθισμένες πεδιάδες, λίμνες πουλιά και το ουράνιο τόξο).</p>	
<p>σειρά : PITCHIPITCHIPITCH</p> <p>επεισόδιο 82 :</p> <p>«Η θάλασσα είναι το σπίτι μου» λέει η</p>	

Λουτσία και χαμογελάει νιώθοντας οικεία και 'ζεστά'.	
σειρά : ΡΙΤΧΙΡΙΤΧΙΡΙΤΧΙ σε όλα τα επεισόδια: Στο τραγούδι της έναρξης ακούγονται οι φράσεις: «τέλειωσε η βροχή και έλαμψε ο ουρανός, από το φώς που τα αστέρια στέλνουν» και «δες τα πουλιά πως πετούν στον ήλιο να φτάσουν»	

Ενημερία-Προστασία ζώων :

ΘΕΤΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ/ΠΡΑΞΕΙΣ	ΑΡΝΗΤΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ/ΠΡΑΞΕΙΣ
σειρά : Ντόρα , η μικρή εξερευνήτρια επεισόδιο : 3 Οι ήρωες αποκαλούν υπέροχο το κελάηδισμα των πουλιών και τις πάπιες	
	σειρά : Ντόρα , η μικρή εξερευνήτρια επεισόδιο : 5 Το λιοντάρι Λέων θέλει πολύ να γίνει λιοντάρι τσίρκου και οι ήρωες το βοηθάνε
σειρά : Ντόρα , η μικρή εξερευνήτρια επεισόδιο : 6 Η Ντόρα λέει ότι λατρεύει και χαϊδεύει ένα πόνυ	
σειρά : Ντόρα , η μικρή εξερευνήτρια επεισόδιο : 8 Η Ντόρα και η μαϊμού βοηθάνε ένα ψάρι να επιστρέψει στην θάλασσα	
σειρά : Τομ και Τζέρι επεισόδιο : παραδεισένια ψιψίνα (11) Ένας γάτος επικρίνει τους ανθρώπους που πέταξαν γατάκια στην θάλασσα	
σειρά : Τομ και Τζέρι επεισόδιο ο γιατρός πάπια (16) Ο Τζέρι γιατρεύει και συμπονεί την πληγωμένη πάπια	σειρά : Τομ και Τζέρι επεισόδιο ο γιατρός πάπια (16) Ο Τομ κυνηγάει και πυροβολεί πάπιες
	σειρά : Τομ και Τζέρι επεισόδιο η γάτα ψαράς (18)

	Ο Τομ ψαρεύει σε περιοχή που είναι απαγορευμένο το ψάρεμα
σειρά : Οι πιγκουίνοι της Μαδαγασκάρης επεισόδιο : η εκδίκηση του δόκτορα Μπλόουχολ (28) Το δελφίνι νιώθει ταπεινωμένο και πικραμένο από την εκμετάλλευση των ανθρώπων	
σειρά : Οι πιγκουίνοι της Μαδαγασκάρης επεισόδιο :καληνύχτα και καλό πέταγμα (30) Ένα δελτίο ειδήσεων αναφέρει ότι λόγω υπερθέρμανσης του πλανήτη κινδυνεύουν τα ψάρια και οι πιγκουίνοι συμπονοούν	
σειρά : Lazy Town επεισόδιο: κρυστάλλινο δοχείο (40) Ο Σπάρτακος έσωσε ένα γατάκι που παγιδεύτηκε ψηλά σ' ένα δέντρο	
σειρά : BEN 10 επεισόδιο : (53) έχει καύσωνα και ένας σκύλος διψασμένος πίνει νερό από το πιατάκι του.	
σειρά : BEN 10 επεισόδιο : (58) Η γκουέν αφηγείται για το πως άφησε ένα ψάρι που ψάρεψε, να ζήσει ελεύθερο πετώντας το πάλι πίσω στη θάλασσα».	
σειρά : Jewelpet επεισόδιο : (62) Η Ρούμπυ ζητά από την μητέρα της να κρατήσει ένα λαγό σαν κατοικίδιο και εκείνη δέχεται με την προϋπόθεση να τον φροντίζει η ίδια.	
σειρά : Jewelpet επεισόδιο : (69) -Μια κοπέλα λέει σε μια άλλη που τρομάζει βλέποντας ένα φίδι να κατεβαίνει από το δέντρο: «μην φοβάσαι δεν είναι κακό!» και η άλλη της απαντά : «ποτέ μου δεν κατάλαβα αυτήν την αντίληψη που έχεις για την ομορφιά». (πριν βλέπουμε την μια κοπέλα να χαϊδεύει το φίδι)	
σειρά : PITCHIPITCHIPITCH επεισόδιο : (81) «Ο Χίπο θα είναι το κατοικίδιο σου» λέει μια δευτερεύουσα πρωταγωνίστρια στην Χάνον	
σειρά : PITCHIPITCHIPITCH	

<p>επεισόδιο : (82) ‘‘κόλυμπα μακριά μικρό ψαράκι’’ λέει η Χάνον και απελευθερώνει ένα ψάρι από το σακουλάκι πίσω στην θάλασσα.</p>	
<p>σειρά : ΡΙΤΧΙΡΙΤΧΙΡΙΤΧΗ επεισόδιο : (83) «Α τι γλυκό που είναι!» λέει η Λουτσία για ένα ψαράκι μέσα σε μια γυάλα που της χαρίζει η Χάνον</p>	
<p>σειρά : ΡΙΤΧΙΡΙΤΧΙΡΙΤΧΗ επεισόδιο : (85) «Ο Μόμο ένα ρόζ δελφίνι στο ενδυδρείο!! Αυτό δεν είναι πολύ καλό!» λέει η Χάνον στην Λουτσία, ενώ παρακολουθούν στην τηλεόραση τις ειδήσεις για το δελφίνι αυτό.</p>	

Παράρτημα 2: Ερωτηματολόγιο Έρευνας

Γενικά στοιχεία ανά επεισόδιο:

Σειρά	
Επεισόδιο: #/τίτλος.	
Ερευνητής	
<u>A. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ:</u>	1.Ο ήρωας/ήρωες πράττουν/σχολιάζουν με θετικές συνέπειες/μηνύματα για την προστασία OXI.....
1.1.Αν ναι με ποιον τρόπο;
	2.Ο ήρωας/ήρωες πράττουν/σχολιάζουν με αρνητικές συνέπειες/μηνύματα για την προστασία OXI.....
2.1.Αν ναι με ποιον τρόπο;
	3.Ο ήρωας/ήρωες πράττουν/σχολιάζουν με θετικές συνέπειες/μηνύματα για την προστασία OXI.....
3.1.Αν ναι με ποιον τρόπο;
	4.Ο ήρωας/ήρωες πράττουν/σχολιάζουν με αρνητικές συνέπειες/μηνύματα για την προστασία OXI.....
4. 1. Αν ναι με ποιον τρόπο ;
5.Τόπος που συνέβησαν οι σκέψεις και οι δράσεις	Σπίτι ☐ Εργασιακός χώρος ☐ Εξοχή ☐ Εστιατόριο ☐ Σχολείο ☐ Άλλο ☐
6. Ποιοί ήταν παρόντες;	Κεντρικός ήρωας/ήρωες ☐ Υπόλοιποι χαρακτήρες ☐ Και τα δύο προηγούμενα ☐ Άλλο ☐
7.Ποιός πήρε την πρωτοβουλία ;	Κεντρικός ήρωας/ήρωες ☐ Υπόλοιποι χαρακτήρες ☐ Και τα δύο προηγούμενα ☐ Άλλο ☐
<u>ΔΙΑΤΡΟΦΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑ:</u>	8. Ο ήρωας/ήρωες πράττουν/σχολιάζουν με θετικές συνέπειες/μηνύματα για την διατροφική ΝΑΙ OXI.....
8.1.Αν ναι με ποιον τρόπο;
	9.Ο ήρωας/ήρωες πράττουν/σχολιάζουν με αρνητικές συνέπειες/μηνύματα για την διατροφική ασφάλεια ; ΝΑΙ..... OXI.....
9.1.Αν ναι με ποιον τρόπο ;
10.Τόπος που συνέβησαν οι σκέψεις και οι δράσεις	Σπίτι ☐ Εργασιακός χώρος ☐ Εξοχή ☐ Εστιατόριο ☐ Σχολείο ☐ Άλλο ☐
11.Ποιοί ήταν παρόντες ;	Κεντρικός ήρωας/ήρωες ☐ Υπόλοιποι χαρακτήρες ☐ Και τα δύο προηγούμενα ☐ Άλλο ☐
10.Ποιος πήρε την πρωτοβουλία ;	Κεντρικός ήρωας/ήρωες ☐ Υπόλοιποι χαρακτήρες ☐ Και τα δύο προηγούμενα ☐ Άλλο ☐

Παράρτημα 3:

ΛΙΣΤΑ ΕΠΕΙΣΟΔΙΩΝ

1. Ντόρα, η μικρή εξερευνήτρια

Επεισόδια: 1 , 3 , 5 , 7 , 9 , 12 , 15 , 17 , 20 , 23

Σύνδεσμος : <http://teniesonline.ucoz.com/load/5-1-0-5379>

2. Τόμ και Τζέρι

Επεισόδια: παραδεισένια ψιψίνα , εκατομμυριούχα γάτα ,
ησυχία παρακαλώ! , αλμυρή αγριόγατα , καλό ύπνο
Τομ , ο γιατρός-πάπια , το σκυλόσπιτο , η γάτα-ψαράς
λευκή γατόμπαλα , αντίο συγκάτοικε

Σύνδεσμος : <https://www.youtube.com/watch?v=eDszcKO2TSw>

3. Οι πιγκουίνοι της Μαδαγασκάρης

Επεισόδια: απέχθεια εκ πρώτης όψεως , μια ρέγκα για τον
Σκίπερ , η άγρια ενυδρίδα , ο πανικός του ποκ-κορν ,
ήμουν ένας πιγκουίνος ζόμπι , τα Χριστούγεννα , οι
υπερήρωες , η εκδίκηση του δόκτωρα Μπλόουχολ ,
μαρμάρινο δοχείο , καληνύχτα και καλό πέταγμα

Σύνδεσμος: <https://www.youtube.com/watch?v=0rAmqu8LejE>

4.Lazy Town

Επεισόδια: αγώνας ποδοσφαίρου , καλώς ήρθατε στην πόλη μας , νέος ήρωας στην πόλη , κοκκινογέννης , η πιο τεμπέλικη πόλη ,το δεντρόσπιτο , μικρός Σπάρτακος κλάψε δεινόσαυρε , πρώτη μέρα καλοκαιριού , κρυστάλλινο δοχείο

Σύνδεσμος: <https://www.youtube.com/watch?v=DKYgPzWberU>

5.Tutenstein , η μικρή μούμια

Επεισόδια: the coronation day Tut , Tut's little problem , the powerful one , ghostbusted , ο υπέρτατος Tut , into the past , η μέρα των απέθαντων , the comeback kid , εμπειρία θανάτου , the shadow gobbler

Σύνδεσμος: <https://www.youtube.com/watch?v=7C71ySQJzCQ>